

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кафедра залізничних станцій та вузлів

**ПРАВИЛА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПРОПУСКУ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.
МИТНІ ПЛАТЕЖІ**

Конспект лекцій
з дисципліни

“МИТНА СПРАВА НА ТРАНСПОРТІ”

Частина 2

Харків – 2015

Берестов І.В., Берестова Т.Т. Правила переміщення та

пропуску через митний кордон України. Митні платежі: Конспект лекцій. – Харків: УкрДАЗТ, 2015. – Ч. 2. – 52 с.

Даний конспект лекцій містить матеріал з питань переміщення і пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митно-тарифного регулювання у зовнішньоекономічній діяльності, кодування товарів, порядку нарахування податків, зборів, акцизів, податку на додану вартість, митного контролю в режимах експорту, імпорту й транзиту.

Конспект лекцій рекомендується для студентів 3-го курсу денної форми навчання спеціальності «Організація перевезень та управління на транспорті (залізничний транспорт)», а також слухачів ІППК.

Іл. 10, табл. 3, бібліогр.: 15 назв.

Конспект лекцій розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри залізничних станцій та вузлів 13 січня 2014 р., протокол № 6.

Рецензент

проф. Є.С. Альошинський

ПРАВИЛА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПРОПУСКУ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.
МИТНІ ПЛАТЕЖІ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
з дисципліни

“МИТНА СПРАВА НА ТРАНСПОРТІ”

Частина 2

Відповідальний за випуск Берестова Т.Т.

Редактор Ібрагімова Н.В.

Підписано до друку 28.02.14 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,5. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кафедра "Залізничні станції та вузли"

**ПРАВИЛА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПРОПУСКУ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.
МИТНІ ПЛАТЕЖІ**

**КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
з дисципліни**

“МИТНА СПРАВА НА ТРАНСПОРТІ”

Частина 2

Харків 2015

Берестов І.В., Берестова Т.Т. Правила переміщення та

пропуску через митний кордон України. Митні платежі: Конспект лекцій. - Харків: УкрДАЗТ, 2015. - Ч. 2. - 52 с.

Даний конспект лекцій містить матеріал з питань переміщення і пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митно-тарифного регулювання у зовнішньоекономічній діяльності, кодування товарів, порядку нарахування податків, зборів, акцизів, податку на додану вартість, митного контролю в режимах експорту, імпорту й транзиту.

Конспект лекцій рекомендується для студентів 3-го курсу денної форми навчання спеціальності «Організація перевезень та управління на транспорті (залізничний транспорт)», а також слухачів ІППК.

Іл. 10, табл. 3, бібліогр.: 15 назв.

Конспект лекцій розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Залізничні станції та вузли» 13 січня 2014 р., протокол № 6.

Рецензент

проф. Є.С. Альошинський

ТЕМА 4. Переміщення і пропуск товарів та транспортних

засобів комерційного призначення через митний кордон України

4.1 Переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів та інших предметів

Переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів (далі — переміщення) — це ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзит через територію України товарів та інших предметів у будь-який спосіб.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту та лініями електропередачі, а також змішаними перевезеннями.

Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються:

- 1) у вантажних відправленнях;
- 2) супроводжуваному багажі;
- 3) несупроводжуваному багажі;
- 4) ручній поклажі;
- 5) міжнародних поштових відправленнях;
- 6) міжнародних експрес-відправленнях.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України.

Переміщення окремих видів товарів через митний кордон України може здійснюватися у спеціально визначених пунктах пропуску через державний кордон України. Переліки таких товарів та пунктів пропуску затверджуються Кабміном України.

Переміщення товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях відбувається при здійсненні експортно-імпорتنих операцій, а також інших операцій, пов'язаних із ввезенням товарів на митну територію України, вивезенням товарів за межі митної території України або переміщенням їх

митною територією України транзитом, крім товарів, що належать громадянам та переміщуються ними у ручній поклажі, супроводженому та несупроводженому багажі.

Супроводжений багаж – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України у багажних відділення транспортних засобів, якими прямують ці громадяни, з оформленням багажних або інших перевізних документів.

Несупроводжений багаж – це товари, що відправляються їх власниками-громадянами з оформленням багажних або інших перевізних документів та переміщуються через митний кордон України окремо від цих громадян.

Ручна поклажа – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України разом з цими громадянами або уповноваженими ними особами без оформлення багажних чи інших перевізних документів.

Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях відбувається в упакованих та оформлених відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил користування послугами поштового зв'язку листах, бандеролях, спеціальних мішках з позначкою «М», невеликих пакетах, поштових посилок, відправленнях прискороною поштою «EMS», які приймаються для пересилання за межі митної території України, доставляються або переміщуються територією України транзитом підприємствами поштового зв'язку.

Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях товарів та інших предметів, належним чином упакованих, відбувається під час перевезення експрес-перевізником будь-якого виду транспорту з метою доставки одержувачу у визначений термін.

Як правило, товари переміщуються між митницями під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах чи контейнерах, виготовлених та обладнаних таким чином, щоб товари не могли бути вилученими.

Для здійснення контролю за доставкою товарів, що переміщуються через митний кордон, використовуються вантажна митна декларація та провізна відомість.

4.2 Переміщення через митний кордон України

транспортних засобів

Порядок митного оформлення транспортних засобів (ТЗ) регламентується законодавством України.

Відповідно до чинного законодавства ТЗ в Україну ввозяться:

- для постійного користування;
- тимчасового користування;
- реалізації;
- транзиту.

Переміщення легкових транспортних засобів через митний кордон України для постійного користування здійснюється за схемою, показаною на рисунках 4.1, 4.2.

Умови тимчасового ввезення на митну територію України громадянами ТЗ особистого користування визначено статтею 380 Податкового кодексу залежно від резидентського статусу особи.

Громадянину-нерезиденту дозволяється тимчасово ввозити на митну територію України ТЗ особистого користування на термін до одного року. ТЗ має бути зареєстровано в уповноважених органах іноземних держав, що підтверджується відповідним документом. Такі ТЗ не підлягають письмовому декларуванню та звільняються від оподаткування митними платежами.

Громадянину-резиденту дозволяється тимчасово ввозити ТЗ особистого користування на термін до одного року під письмове зобов'язання про їх зворотне вивезення за умови письмового декларування та сплати митних платежів, які відповідно до закону підлягають сплаті при імпорті таких ТЗ.

При ввезенні громадянами на митну територію України ТЗ для вільного обігу незалежно від їх вартості підлягають письмовому декларуванню та митному оформленню з оподаткуванням ввізним митом за повними ставками Митного тарифу України, акцизним податком та податком на додану вартість за ставками, встановленими Податковим кодексом.

Митниця
на кордоні

Митниця за
постійним чи
тимчасовим
проживанням

Органи
ДАІ

Митний огляд:

- 1) перевірка наявності документів;
- 2) перевірка відповідності номерів вузлів та агрегатів;
- 3) перевірка наявності додаткового обладнання

Митне оформлення:

- 1) оформлення декларацій на транспортний засіб (вузол чи агрегат);
- 2) оформлення акта митного огляду з включенням у нього (при наявності) додаткового обладнання

Митний огляд:

- 1) перевірка наявності документів з урахуванням документів та відміток прикордонної митниці;
- 2) перевірка відповідності номерів вузлів та агрегатів;
- 3) перевірка наявності додаткового обладнання, згідно з актом митного огляду прикордонної митниці

Митне оформлення:

- 1) нарахування податків та зборів за транспортний засіб (вузол чи агрегат);
- 2) нарахування податків на додаткове обладнання (при наявності);
- 3) виписка свідоцтва на право реєстрації в органах ДАІ (або інших, залежно від призначення)

Реєстрація:

- 1) реєстрація транспортного засобу;
- 2) нарахування зборів;
- 3) видача державних номерних знаків

Рисунок 4.1 – Схема умов переміщення легкових ТЗ для громадян-резидентів

Митниця
на кордоні

Митний огляд:

- 1) перевірка наявності документів;
- 2) перевірка відповідності номерів вузлів та агрегатів;
- 3) перевірка наявності додаткового обладнання

Митне оформлення:

- 1) оформлення декларації на транспортний засіб (вузол чи агрегат);
- 2) оформлення акта митного огляду з включенням додаткового обладнання;
- 3) нарахування податків та зборів за ввезення транспортного засобу (вузла чи агрегату);
- 4) нарахування податків та зборів за ввезення додаткового обладнання

Митниця за місцем
проживання

Митний огляд:

- 1) перевірка правильності нарахування податків та зборів;
- 2) виписка свідоцтва на право реєстрації в органах ДАІ

Рисунок 4.2 – Схема оформлення легкових ТЗ громадян-нерезидентів з метою відчуження

4.3 Переміщення вантажів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності

Переміщення вантажів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) здійснюється відповідно до митних режимів.

Громадяни можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну (у тому числі з метою транзиту) та вивезення з України.

Не можуть бути пропущені через митний кордон України товари:

а) переміщення яких через митний кордон України заборонено законом;

б) на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів за відсутності цих дозволів;

в) товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог Митного кодексу та інших законів України, крім випадків, передбачених цим кодексом.

У разі ввезення товарів на митну територію України декларант попередньо повідомляє митний орган, у зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення, про намір ввезти ці товари. Попереднє повідомлення може здійснюватися у формі електронних документів.

При переміщенні товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях оформлюється вантажна митна декларація (ВМД) форми МД-2.

Митне оформлення проводиться у внутрішній митниці за місцем реєстрації для громадян-резидентів, а для громадян-нерезидентів – на прикордонній митниці.

4.4 Переміщення валютних цінностей

Переміщення валюти України, іноземної валюти, платіжних документів, банківських металів, інших банківських документів і платіжних карток через митний кордон України здійснюється фізичними та юридичними особами шляхом їх ввезення, вивезення або пересилання згідно з постановою Національного

банку України № 148 від 27 травня 2008 року. Підставою для цього є митна декларація, яка є чинною протягом одного року з часу її оформлення.

Переміщення громадянами готівки через митний кордон України здійснюється відповідно до нижченаведених правил.

Фізична особа (резидент і нерезидент) має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10000 євро, без письмового декларування, а в сумі, що перевищує в еквіваленті 10000 євро, – за умови письмового декларування органу доходів і зборів у повному обсязі.

Фізична особа – резидент має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, яка перевищує в еквіваленті 10000 євро, за наявності документів, які підтверджують зняття готівки з рахунка у банках, виключно на ту суму, що перевищує в еквіваленті 10000 євро. Термін дії таких документів – 30 календарних днів починаючи з дня видачі.

На території України готівка видається клієнтам з їх рахунків через касу банку на підставі заяви на видачу готівки. Крім видаткового касового документа, документом, що підтверджує зняття коштів з рахунка банків, може бути довідка банку, складена в довільній формі. Така довідка видається на вимогу клієнта, зокрема у разі зняття коштів з банкомата за допомогою платіжної картки.

Підтвердженням зняття готівки з рахунків іноземних банків є відповідний документ довільної форми, виданий банком за кордоном.

Фізична особа – нерезидент при ввезенні в Україну готівки в сумі, що перевищує в еквіваленті 10000 євро, не подає документів про її зняття з рахунків банку, проте має право вивозити за межі України готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10000 євро, лише якщо сума готівки, що вивозиться, не перевищує суми готівки, письмово задекларованої цією особою при ввезенні в Україну.

Документи, що є підставою для переміщення готівки через митний кордон України (касовий документ, довідка банку, митна декларація), можуть використовуватися для митного контролю та митного оформлення тільки один раз.

Умови переміщення громадянами готівки через митний кордон України схематично наведено на рисунку 4.3.

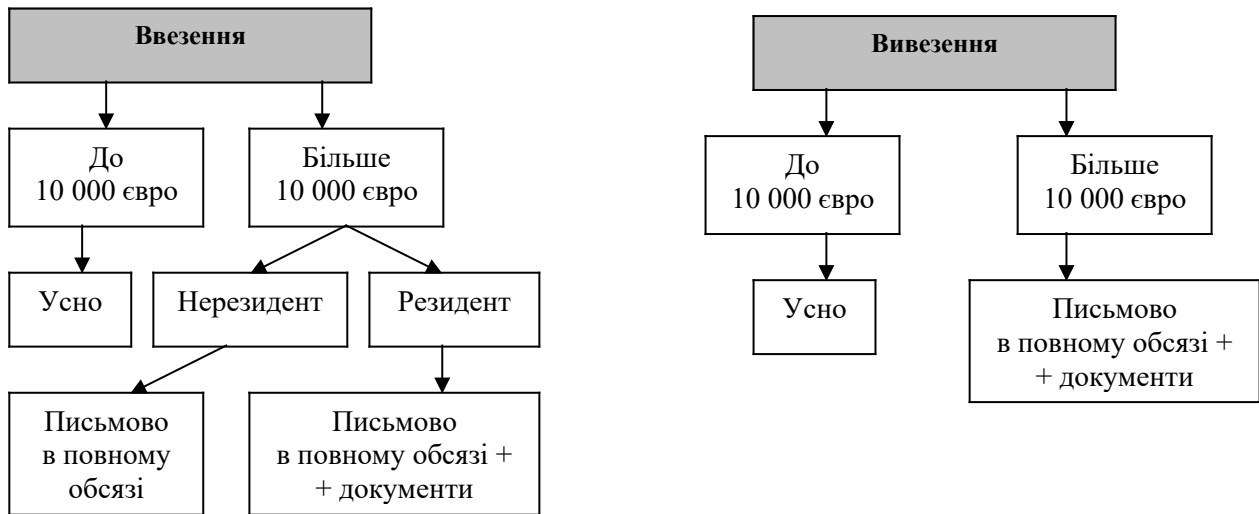

Рисунок 4.3 – Порядок декларування готівки, що переміщується громадянами через митний кордон України

Особа, яка переміщує через митний кордон України платіжну картку, не зобов'язана письмово її декларувати, оскільки здійснення контролю за обігом валюти, що зберігається на банківському рахунку цієї особи, не належить до державної митної справи.

Письмове декларування громадянами валютних цінностей, що переміщуються через митний кордон України, здійснюється з використанням митної декларації, що заповнюється громадянином, який досяг 16-річного віку, або уповноваженою ним особою, а для громадян, які не досягли 16-річного віку, в митній декларації зазначаються особи, які їх супроводжують.

4.5 Пересилання готівки

Фізичним особам дозволяється пересилати в Україну та за її межі готівку в сумі, що не перевищує в еквіваленті 300 євро, у міжнародних поштових відправленнях та міжнародних експрес-відправленнях з оголошеною цінністю.

Міжнародні поштові відправлення та міжнародні експрес-відправлення, у які вкладено готівку в сумі, що перевищує 300 євро, отримувачам не видаються, а повертаються відправникам.

4.6 Переміщення громадянами банківських металів через митний кордон України

Банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках та порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів з пробами для вітчизняних монет не нижче ніж: для золота – 995, для срібла – 999, для платини і паладію – 999,5.

Фізична особа незалежно від віку має право вивозити за межі України і ввозити в Україну банківські метали вагою, що не перевищує 500 г, у вигляді злиwkів і монет на умовах письмового декларування у повному обсязі.

Фізична особа має право вивозити за межі України банківські метали вагою, що перевищує 500 г, у вигляді злиwkів і монет на підставі індивідуальної ліцензії на вивезення за межі України банківських металів та за умови письмового декларування.

Порядок декларування банківських металів, що переміщуються громадянами через митний кордон України, схематично зображено на рисунку 4.4.

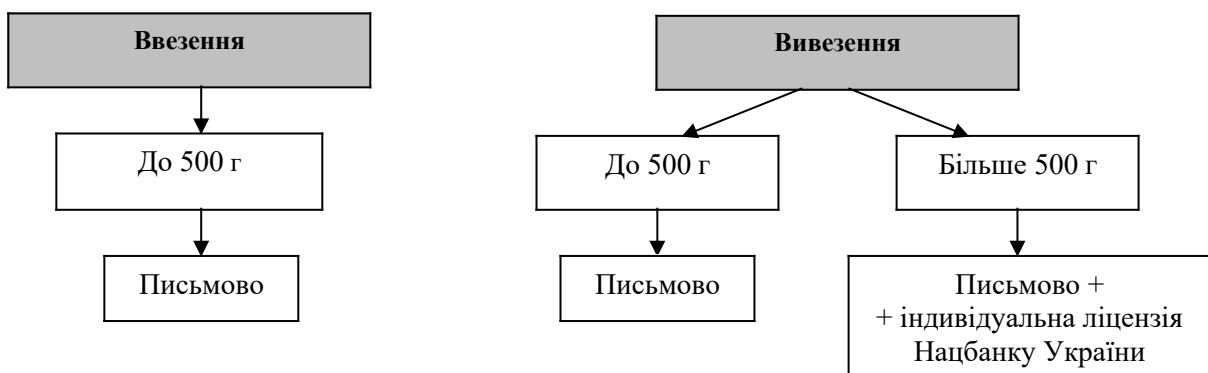

Рисунок 4.4 – Порядок декларування банківських металів, що переміщуються громадянами через митний кордон України

4.7 Пропуск товарів через митний кордон України

Згідно з Митним кодексом України пропуск товарів і ТЗ через митний кордон України – це дозвіл митного органу на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення після проведення митних процедур.

Треба відрізнити поняття «пропуск через МКУ» від поняття «переміщення через МКУ».

У разі **вивезення** за межі митної території України товари спочатку декларуються (у митниці прикордонній або внутрішній залежно від місцезнаходження відправника) для отримання дозволу митниці на вивезення, а потім переміщуються через митний кордон. У цьому випадку остаточне рішення щодо пропуску товарів через митний кордон приймає прикордонна митниця після завершення всіх необхідних митних процедур (рисунок 4.5).

Рисунок 4.5 – Загальна схема переміщення товарів при їх вивезенні з митної території України

Приклад: товари з Харкова перевозяться у США в контейнері. В Харкові митниця здійснює декларування, його оформлення у митному відношенні. Потім ці товари направляються у прикордонну митницю, наприклад Іллічівська, для пропуску через митний кордон України, тобто для їх остаточного митного оформлення.

У разі ввезення на митну територію України товари спочатку переміщуються через митний кордон, тобто перетинають митний кордон, а потім пропускаються через митний кордон (можливо, самою прикордонною митницею, а можливо, внутрішньою митницею залежно від місцезнаходження отримувача), тобто очищуються в митному відношенні за умови їх декларування за встановленою формою.

Загальна схема переміщення товарів при їх ввезенні на митну територію України наведено на рисунку 4.6.

Рисунок 4.6 – Загальна схема переміщення товарів при їх ввезенні на митну територію України

Приклад: товари перевозяться до України з Польщі автотранспортом, пункт призначення – м. Харків. У пункті пропуску на митному кордоні України вони переміщуються через митний кордон і направляються прикордонною митницею для подальшого митного оформлення до внутрішньої митниці призначення за місцем знаходження отримувача. У Харкові митниця здійснює пропуск цих товарів через митний кордон України, їх остаточне митне оформлення.

Товари та інші предмети пропускаються через митний кордон України після завершення митного оформлення з метою:

- вільного використання в Україні (імпорт) або за її межами (експорт) (рисунки 4.5, 4.6);
- тимчасового ввезення в Україну або тимчасового вивезення в Україну;
- транзиту через митну територію України (рисунок 4.7).

Для пропуску необхідна, насамперед, митна декларація відповідної форми, у якій заявляється мета пропуску (імпорт, експорт, транзит), та документи, потрібні для її оформлення митними органами. Це:

- дозволи інших державних контролюючих органів, якщо товари підлягають їх контролю (наприклад, ліцензії, ветеринарні та фітосанітарні сертифікати, сертифікати відповідності органів Держстандарту, дозволи закладів Міністерства охорони здоров'я тощо);
- документи, що свідчать про сплату належних митних платежів (платіжні доручення, платіжні квитанції, векселі тощо);
- зовнішньоекономічний договір для суб'єктів ЗЕД та товаросупровідні документи (товаротранспортні накладні — СМР, СМГС, авіаційні транспортні накладні; рахунки-фактури, рахунки-проформи, інвойси (платіжна відомість), пакувальні листи, специфікації тощо).

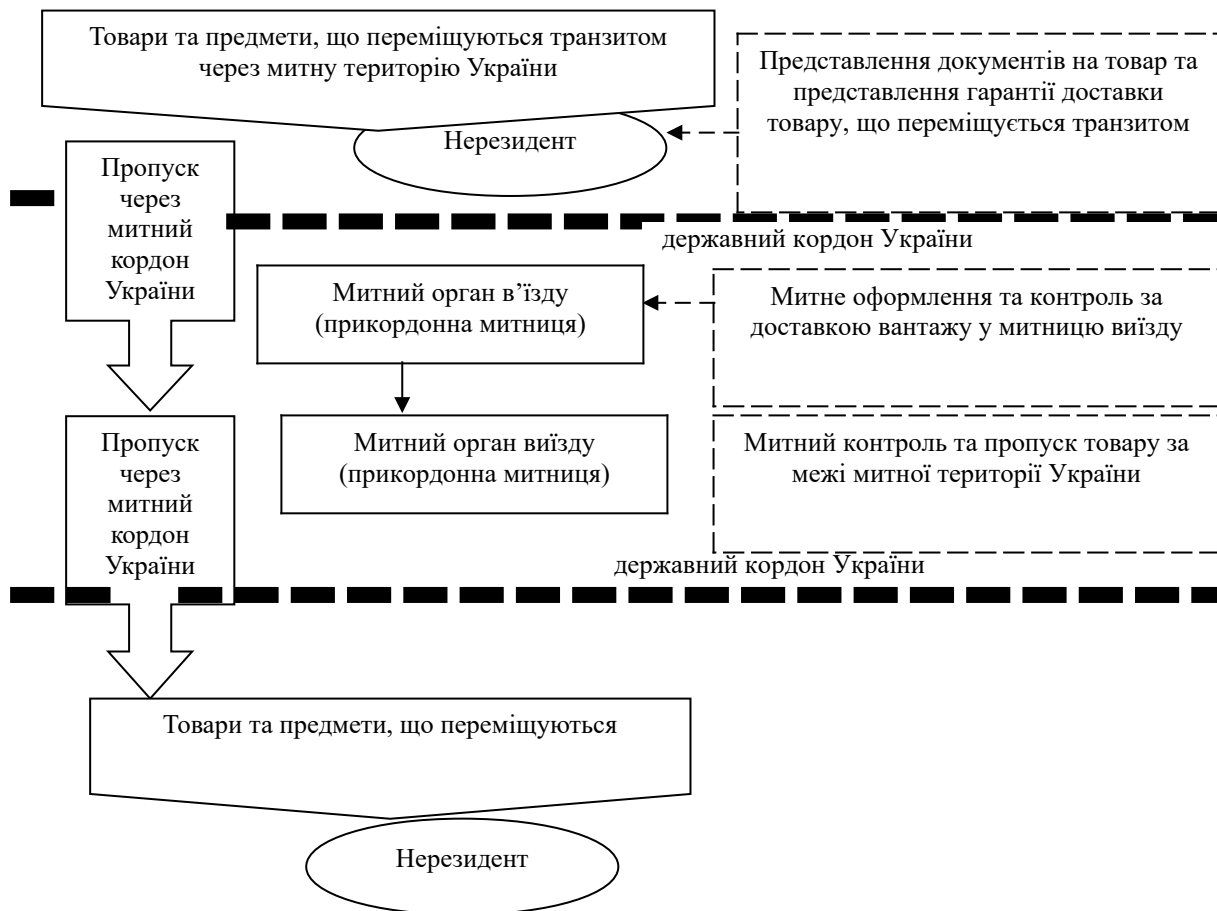

Рисунок 4.7 – Загальна схема переміщення товарів при транзиті через митну територію України

4.8 Порядок переміщення через митний кордон України транспортних засобів

Митне оформлення транспортного засобу (ТЗ) може здійснюватися як його власником, так і довіреною особою за наявності належним чином оформлених документів на представлення повноважень. Вони зобов'язані пред'явити ТЗ митниці і подати:

- документи, що підтверджують право володіння або користування (в тому числі з правом розпорядження) ТЗ;
- реєстраційні і технічні документи на такі ТЗ, якщо вони були зареєстровані в країні придбання чи іншій країні, інші

документи, потрібні для митного оформлення, на вимогу співробітника митниці (закордонний паспорт, доручення на перегін або перевезення ТЗ тощо).

Громадяни, які переміщують через митний кордон України ТЗ, зобов'язані заповнити митну декларацію та в належних випадках надати зобов'язання про зворотне ввезення/вивезення, транзит. Митне оформлення ТЗ (у тому числі знятих з обліку в країні придбання), заявлених прикордонній митниці громадянами-нерезидентами як такі, що ввозяться ними з метою відчуження, проводиться прикордонною митницею зі стягненням при цьому передбачених законодавством платежів без видачі Посвідчення. Посвідчення оформляється на нового власника в митниці, в зоні діяльності якої він постійно чи тимчасово проживає.

Громадяни-резиденти можуть переміщувати через митну територію України транзитом тільки ТЗ, які належать громадянам-нерезидентам, іноземним фірмам, організаціям чи установам, що має підтверджуватися відповідними документами.

Не підлягає пропуску через митний кордон України ТЗ:

- номер кузова (або ідентифікаційний номер), шасі (рами) чи двигуна якого знищено, підроблено або не відповідає запису в реєстраційних документах;
- що ввозиться в Україну громадянином для постійного користування, не знятий з обліку в реєстраційних органах країни придбання або іншої країни;
- що вивозиться за межі України громадянином для постійного користування, не знятий з обліку в підрозділах МВС України;
- ввезення якого в Україну згідно із законодавством заборонено за віком або на який відсутні документи, що підтверджують право власності на ТЗ;
- що ввозяться в Україну для постійного користування й за який не сплачено податки та збори (обов'язкові платежі);
- який знято з обліку, увозиться з метою транзиту й за який не внесено грошову заставу.

ТЗ, не пропущені через митний кордон України внаслідок установлених заборон чи обмежень на їх ввезення в Україну, а

також несплати встановлених податків і зборів, підлягають вивезенню з території України або передаванню на склад митного органу оформлення для зберігання відповідно до Митного кодексу України.

4.9 Порядок митного оформлення транспортних засобів, номерних вузлів та агрегатів, що переміщуються громадянами через митний кордон України для постійного користування

Першим етапом ввезення транспортних засобів, що були придбані за межами України громадянами-резидентами, є догляд та митне оформлення на кордоні України. Для цього власник подає прикордонним митним органам заповнену власноручно у двох примірниках автомобільну митну декларацію форми МД-7, в якій декларує дані ТЗ (номери кузова, двигуна, шасі, вартість ТЗ, своє прізвище, ім'я та по батькові, адресу проживання та ін.).

Митне оформлення ТЗ здійснюється з обов'язковим складанням Акта про проведення митного огляду ТЗ. Такий Акт підписується посадовою особою митного органу, що здійснила митний огляд, і власником ТЗ, засвідчується відбитком особистої номерної печатки цієї посадової особи і залишається в справах митного органу разом з документами, на підставі яких було проведено митне оформлення.

Уповноваженими посадовими особами митного органу здійснюється визначення коду ТЗ згідно з УКТ ЗЕД, а також митної вартості ТЗ для нарахування сум податків і зборів, які підлягають сплаті при митному оформленні ТЗ.

Разом із декларацією власник подає у прикордонний митний орган:

- документи, що підтверджують право власності ТЗ (купча, довідка-рахунок, інвойс (платіжна відомість), рахунок-фактура тощо);
- технічні чи реєстраційні документи на ТЗ (технічний паспорт, свідоцтво про реєстрацію ТЗ) з відмітками про зняття ТЗ з обліку у відповідних реєстраційних органах країни придбання

ТЗ.

При поставленні ТЗ у внутрішню митницю для отримання Посвідчення на право реєстрації ТЗ в органах ДАІ МВС України (далі – Посвідчення) власник подає такі документи:

- перший примірник автомобільної митної декларації форми МД-7 з відмітками прикордонної митниці;
- реєстраційні і технічні документи на ТЗ;
- документи, що підтверджують право власності;
- документи, що підтверджують легальність походження валюти на придбання ТЗ (при необхідності);
- закордонний паспорт з відмітками про перетинання кордону.

При митному оформленні ТЗ, що були придбані за межами України та ввезені громадянами-резидентами, сплачуються такі платежі:

- митний збір за видачу Посвідчення на право реєстрації ТЗ в органах ДАІ МВС України;
- мито;
- акцизний збір (тільки для легкових ТЗ, мотоциклів, причепів та напівпричепів житлових загальною масою понад 3500 кг; автомобілів, пристосованих для поїздок по снігу, спеціальних автомобілів для перевезення гравців у гольф та інших подібних ТЗ);
- податок на додану вартість (ПДВ).

Митна вартість легкових, вантажних ТЗ, автобусів, причепів, номерних вузлів та агрегатів визначається на підставі цінкових документів, поданих власником або уповноваженою особою (інвойси, довідки-рахунки, тури, договори купівлі-продажу та ін.), висновків уповноважених експертних організацій, довідкової літератури з урахуванням ст. 16 Закону України «Про Єдиний митний тариф».

Формули розрахунку митних платежів для легкових транспортних засобів:

$$\begin{aligned}
 M &= MB \times C_M \times \text{курс євро}; \\
 A3 &= OD \times C_A \times \text{курс євро}; \\
 ПДВ &= (MB + M + A3) \times C_{ПДВ}; \\
 ЗС &= M3 + M + A3 + ПДВ,
 \end{aligned}$$

де М – мито;

МВ – митна вартість;

АЗ – акцизний збір;

ПДВ – податок на додану вартість;

МЗ – митний збір;

C_M – ставка мита;

C_A – ставка акцизного збору;

$C_{ПДВ}$ – ставка ПДВ (дорівнює 20 %);

ЗС – загальна сума платежів.

Формули розрахунку платежів для вантажних транспортних засобів, автобусів, причепів, номерних вузлів та агрегатів:

$$\begin{aligned}
 M &= MB \times C_M \times \text{курс євро}; \\
 ПДВ &= (MB + M) \times C_{ПДВ}; \\
 ЗС &= M3 + M + ПДВ.
 \end{aligned}$$

Ставки акцизного збору станом на 1 січня 2014 р. наведено у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Дані ставок акцизного збору для легкових автомобілів, євро/см³

Вид автомобіля	Об'єм двигуна, см ³							
	Бензинові					Дизельні		
	До 1000	1001- 1500	1501- 2200	2201- 3000	Більше 3000	До 1500	1501- 2500	Більше 2500
нові	0,02	0,02	0,03	0,06	0,10	0,02	0,03	0,10
до 5 років	1,00	1,25	1,50	1,50	3,00	1,25	1,75	2,50
5-8 років	1,25	1,50	2,00	2,00	3,50	1,50	2,00	3,25

ТЕМА 5. Митні платежі

5.1 Митно-тарифне регулювання у зовнішньоекономічній діяльності

Зовнішньоекономічна політика держави — це комплекс заходів, що мають на меті досягнення економікою країни певних переваг на світовому ринку і водночас захист внутрішнього ринку від конкуренції іноземних товарів. Можна сказати, що вона спрямована на стимулювання або обмеження імпорту та експорту товарів. Головним інструментом такої політики є метод тарифного регулювання, який посідає одне з центральних місць у системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Мито збільшує ціну конкретного імпортного товару при його надходженні на внутрішній ринок країни. Дає змогу національним товаровиробникам підвищувати загальний рівень цін вітчизняних товарів та одержувати додатковий прибуток. Прямо захищає внутрішні ціни і прибутки національних підприємств.

Законом України «Про митний тариф України» визначено порядок формування і застосування митного тарифу України при ввезенні або вивезенні товарів та обкладання їх митом. Систематизоване зведення ставок єдине для всіх суб'єктів ЗЕД незалежно від форм власності, організації господарської діяльності та територіального розташування, за винятком випадків, передбачених законами України та її міжнародними договорами.

Ставки митного тарифу встановлюються Законами України і Постановами Кабінету Міністрів України. Зараз діють понад п'ятдесят таких актів законодавства.

З метою розробки пропозицій з питань митно-тарифного регулювання та врахування при цьому інтересів суб'єктів ЗЕД і держави в цілому в 1994 р. створено Митно-тарифну раду. До її складу входять представники Міністерства економіки, Державної митної служби, Міністерства фінансів, Міністерства юстиції, Міністерства закордонних справ, Міністерства промисловості, Міністерства сільського господарства, Кабінету Міністрів України.

За своєю структурою митний тариф може бути експортним та імпорнтним.

Експортний – інструмент регулювання експорту. Його застосовують окремі країни з метою одержання додаткових бюджетних надходжень і регулювання експорту окремих видів товарів.

Імпортний – головний інструмент митно-тарифного регулювання ЗЕД, виконує такі основні функції:

- формує оптимальну товарну структуру імпорту шляхом диференціації ставок на ввезення різноманітних товарів;
- виступає складовою частиною ціноутворення;
- захищає окремі галузі національної економіки (протекціонізм) від можливого заподіяння їм суттєвих збитків іноземною конкуренцією;
- дозволяє проводити активну зовнішньоторговельну політику та впливати на партнерів у ході торговельних переговорів, формувати митні союзи;
- сприяє оптимізації співвідношення експорту й імпорту держави, валютних витрат і надходжень, досягненню сприятливого торговельного балансу.

У загальному плані мито являє собою податок на товари, що переміщуються через митний кордон України. Застосовуючи його, держава може регулювати (стимулювати) розвиток певних галузей національної економіки.

5.2 Класифікація товарів при митному оформленні

Взагалі під товарами мають на увазі створений продукт праці, призначений для подальшої його купівлі-продажу. Але у митній справі термін товар має більш об'ємне поняття – це будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні та культурні цінності), різні види енергії, а також транспортні засоби, за винятком тих, що використовуються для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

У країнах світу виробляється дуже великий асортимент продукції, а функціонування їх економік припускає імпорт і експорт тисяч видів різних товарів. Для ідентифікації продукції необхідна система, що дозволяє однозначно застосовувати заходи

тарифного й нетарифного регулювання до тих або інших товарів. У зв'язку із цим Всесвітньою Митною Організацією (ВМО) була створена гармонізована система кодування й класифікації товарів (Брюссель, 14 червня 1983 року). Гармонізована Система включає опис всіх фізичних (рухливих) товарів, а також електроенергію.

На базі гармонізованої системи кодування й класифікації товарів створені національні Номенклатури більшості країн світу (у цей момент це більше 150 країн, включаючи Україну). В Україні така система має назву УКТЗЕД – Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності, де товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів.

УКТЗЕД має дуже детальну систему опису та правил кодування і дає можливість знайти місце кожному товару й після цього привласнити йому певну умовну позначку, що називається кодом товару. Товарів, що не піддаються класифікації, не існує.

Від коду товару в більшості випадків залежить, які заходи регулювання при ввезенні або вивезенні товарів до нього будуть застосовані.

Критеріями при класифікації товарів є:

- матеріал або матеріали, з яких зроблений товар;
- функції, які товар виконує;
- ступінь переробки товару або його оброблення;
- приналежність товару до тієї або іншої галузі промисловості;
- призначення товару.

Для визначення товарного коду товару необхідно мати чітку інформацію:

- точне найменування товару;
- що собою являє даний товар;
- з чого він виготовлений;
- для чого та в якому вигляді він використовується;
- чи єдине це можливе місце в класифікаторі.

Основою побудови УКТЗЕД, таким чином, виступає сукупність різних ознак товарів, а саме:

- розділів – походження товару, матеріалу, призначення та хімічного складу;

- груп – послідовність обробки товарів, починаючи від сировини та напівфабрикатів до готових виробів;

- товарних позицій та субпозицій – ступінь обробки, призначення, матеріал (сировина), з якого виготовлено товар, та його призначення у світовій торгівлі.

За структурою УКТЗЕД складається з двох блоків: ідентифікації та назви. Блок ідентифікації має ієрархічну систему з вісьма рівнями класифікації: розділ, група, підгрупа, позиція, співпозиція, підпозиція, категорія та підкатегорія. Для позначення розділів та підгруп використовують римські цифри, а для груп, позицій, підпозицій, категорій та підкатегорій – арабські. Для співпозицій не передбачено цифрового коду, вони позначаються знаком дефіс «-», який ставиться перед їхньою назвою. Співпозиції розташовуються, у разі потреби, вище товарних підпозицій, категорій або підкатегорій.

УКТЗЕД передбачає шість рівнів класифікації, де найвищими є 21 розділ, які далі поділяють на 97 груп, 33 підгрупи, 1241 товарну позицію, 3558 підпозицій та 5019 субпозицій.

Товари, що обертаються у світовій торгівлі та класифіковані в УКТЗЕД, кодуються цифровим десятизначним кодом (рисунок 5.1), який включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків).

У Міжнародній Конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів передбачається, що країни, які її застосовують, *не будуть змінювати* класифікацію товарів та їх коди у *перших шести знаків*.

Сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду використовуються для докладнішої товарної класифікації.

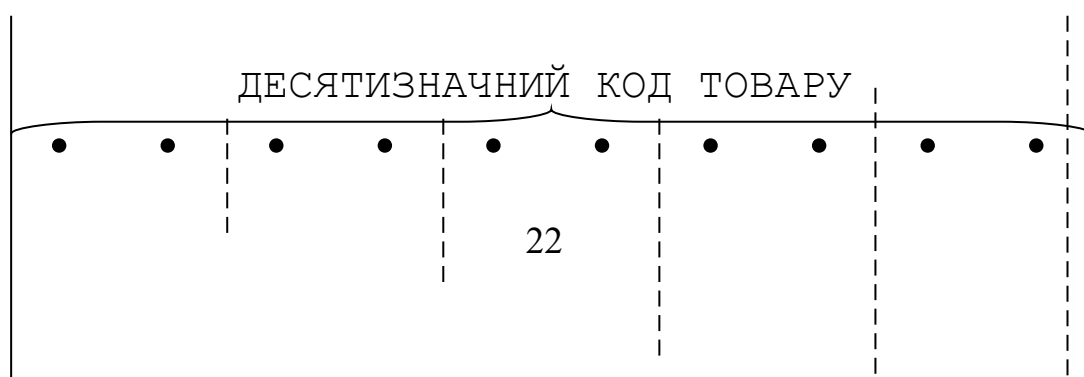

Рисунок 5.1 – Структура десятизначного цифрового кодового позначення товару в УКТЗЕД

Окрім того, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду відображають специфіку класифікації товарів на національному рівні в УКТЗЕД.

Розглянемо деталізацію визначення коду чавунних коліс залізничних локомотивів на прикладі УКТЗЕД, наведену у таблиці 5.1.

У цьому прикладі наведено *розділ XVII*, який охоплює транспортні засоби, устаткування та пристрої, пов'язані з транспортом.

На наступному рівні деталізації перебувають групи, наприклад у розділі XVII є 4 групи, в тому числі *група 86* – засоби залізничного транспорту.

Третій рівень деталізації – *товарна позиція*, наприклад, 8607 - частини до залізничних або трамвайних локомотивів чи рухомого состава. За товарною позицією у цьому прикладі розташована *співпозиція* зі знаком дефіс - візки, моторні і немоторні, осі і колеса, їх частини.

Наступна деталізація – *товарна підпозиція* 8607 19 “- - інші, включаючи частини” та з деталізацією “- - - осі, змонтовані або ні; колеса та їх частини”.

Товарна категорія і підкатегорія 8607 19 01 00 указують на матеріал, з якого виготовлені колеса (“- - - - з ливарного чавуну”).

Таблиця 5.1 – Приклад класифікації товарів в УКТЗЕД

Розділ XVII Транспортні засоби, устаткування та пристрої, пов'язані
з транспортом

Група 86 Залізничні або трамвайні локомотиви, засоби пересування по залізницях або аналогічних коліях та їх частини; шляхове обладнання та пристрої для залізничної та трамвайної мережі та їх частини; механічне (у тому числі електромеханічне) обладнання сигналізації для шляхів сполучення

Код	Назва	Ставка мита, %			Додаткові ОВО
		претенційна	пільгова	повна	
8607	Частини до залізничних або трамвайних локомотивів чи рухомого складу:				
	- візки, моторні і немоторні, осі і колеса, їх частини:				
8607 11 00 00	- - тягові візки моторні та немоторні		0	5	-
8607 12 00 00	- - інші візки моторні та немоторні		0	5	-
8607 19	- - інші, включаючи частини: - - - осі, змонтовані або ні; колеса та їх частини:				
8607 19 01 00	- - - - з ливарного чавуну або сталеві литі		0	5	-
8607 19 11 00	- - - - штаповані сталеві		0	5	-
8607 19 18 00	- - - - інші		0	5	-
	- - - частини для візків усіх типів:				
8607 19 91 00	- - - - з чавуну або сталеві литі		0	5	-
8607 19 99 00	- - - - інші		0	5	-
	- гальмові пристрої та їх частини:				
8607 21	- - гальма на стисненому повітрі та їх частини:				
8607 21 10 00	- - - з чавуну або сталеві литі		0	5	-
8607 21 90 00	- - - інші		0	5	-
8607 29	- - інші:				
8607 29 10 00	- - - з чавуну або сталеві литі		0	5	-
8607 29 90 00	- - - інші		0	5	-
8607 30	- крюки та інші пристрої зчеплення, протиударні амортизатори та їх частини:				
8607 30 01 00	- - з чавуну або сталеві литі		0	5	-
8607 30 99 00	- - інші		0	5	-
	- інші:				
8607 91	- - локомотивів або тягачів:				
8607 91 10 00	- - - буксові вузли та їх частини		0	5	-
	- - - інші:				
8607 91 91 00	- - - - з чавуну або сталеві литі		0	5	-
8607 91 99 00	- - - - інші		0	5	-

5.3 Митна вартість

Більшість країн світу вирішили стягувати митні платежі як відсоток від вартості товару. Але для вартості товару суттєве значення мають різні чинники, в тому числі й умови поставки товару.

Тому необхідність зрівняти у правах покупця та продавця щодо митної оцінки незалежно від умов поставки вимагає єдиного підходу різних країн до оцінки товарів саме для митних цілей.

Виходячи з необхідності справедливої, рівноцінної та прозорої (простої) митної оцінки товару за різних умов поставки, введена розрахункова величина — митна вартість.

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

Відомості про митну вартість товарів використовуються:

- 1) для нарахування митних платежів;
- 2) застосування інших заходів державного регулювання ЗЕД України;
- 3) ведення митної статистики;
- 4) розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначається декларантом відповідно до норм Митного кодексу України.

Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів у порядку, встановленому розділом 8 МКУ.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів здійснюється митним органом під час проведення митного контролю та митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості.

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами:

1) основний – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);

2) другорядні:

а) за ціною договору щодо ідентичних товарів;

б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;

в) на основі віднімання вартості;

г) на основі додавання вартості (обчислена вартість);

д) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції).

Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу відповідно до норм МКУ.

Застосуванню другорядних методів передують процедура консультацій між митним органом та декларантом з метою визначення основи вартості.

Кожний наступний метод застосовується, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

У разі якщо неможливо застосувати жоден із зазначених методів, митна вартість визначається за резервним методом.

Обчислення митної вартості здійснюється насамперед на основі ціни угоди, тобто фактурної вартості товару.

Фактурна (контрактна) вартість — це ціна товару, обумовлена в контракті і відповідно в рахунку-фактурі (інвойс) або рахунку-проформі (якщо товар не є об'єктом купівлі-продажу).

Подальший розрахунок митної вартості здійснюється з урахуванням умов поставки товару згідно з інтерпретацією Міжнародних торговельних термінів ІНКОТЕРМС.

При обчисленні митної вартості товарів витрати, зроблені до перетинання митного кордону (якщо вони не включені до рахунка-фактури), додаються до фактурної вартості: за навантаження товару на транспортний засіб, із страхування, за сплачене вивізне мито та ін.

Відповідно витрати, зроблені після перетинання митного кордону, віднімаються (якщо вони включені до рахунка-фактури).

Згідно з чинним законодавством України митна вартість товарів та інших предметів, які перетинають кордон України, є в більшості випадків основою митного оподаткування.

Митною вартістю товарів, що ввозяться в Україну відповідно до митних режимів, відмінних від режиму імпорту, є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі.

5.4 Міжнародні правила ІНКОТЕРМС

Кожна країна внаслідок різних історичних обставин має свої торгові правила й звичаї. Здебільшого сторонам, що укладають договір, не відомі розбіжності в торговій практиці тієї чи іншої країни. Ці розбіжності у тлумаченнях є головною причиною, що викликає непорозуміння, розбіжності й звернення до суду, наслідком чого стає втрата коштів і часу. З метою вирішення цієї проблеми Міжнародна торговельна палата (МТП) у 1936 році видала зведення міжнародних правил із тлумачення торговельних термінів. Ці правила стали відомі під назвою «ІНКОТЕРМС».

ІНКОТЕРМС (англ. International Commercial Terms – Міжнародні торговельні терміни) перекладається як Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів, розроблених МТП.

З того часу, як ІНКОТЕРМС було створено, ці правила поновлювалися сім разів – у 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, і в 2010 р. були внесені зміни й доповнення, необхідні для приведення правил у відповідність до вимог сьогодення у міжнародній торговельній практиці. ІНКОТЕРМС чітко визначає обов'язки покупця та продавця і визначається як міжнародний стандарт митними органами й судами більшості країн в усьому світі.

З метою однакового тлумачення комерційних термінів суб'єктами підприємницької діяльності України при укладанні договорів, а також учасниками відносин, що виникають у зв'язку з такими договорами, Указом Президента України від 4 жовтня 1994 р. «Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів» було встановлено, що ці Правила застосовуються при укладанні суб'єктами підприємницької діяльності зовнішньоекономічних договорів (контрактів), предметом яких є товари.

Кожною з одинадцяти умов поставки товару, що існують нині, визначаються обов'язки продавця та покупця з доставки товару та момент переходу ризику випадкової втрати або пошкодження товару від продавця до покупця.

Кожний термін ІНКОТЕРМС-2010 являє собою аббревіатуру з трьох букв. Терміни були поділені на дві групи залежно від виду транспорту:

1) правила, прийнятні для будь-якого виду транспорту, включають сім термінів:

- EXW. Ex Works (вказане місце): товар зі складу продавця;
- FCA. Free Carrier (вказане місце): товар доставляється перевізнику замовника;
- CPT. Carriage Paid To (вказане місце призначення): товар доставляється перевізнику замовника у вказане місце призначення;
- CIP. Carriage and Insurance Paid to (вказане місце призначення): товар страхується і доставляється перевізнику замовника у вказане місце призначення;
- DAP. Delivered at Point: поставка в місце призначення;
- DAT. Delivered at Terminal: поставка на терміналі. Експортні платежі здійснює продавець, а імпортні – покупець. Термінал розташовано на кордоні, потрібно вказати назву терміналу;
- DDP. Delivered Duty Paid: (вказане місце призначення): товар доставляється замовнику, який очищено від мита та ризиків;

2) правила, прийнятні для морського транспорту і транспорту територіальних вод, включають у себе чотири терміни:

- FAS. Free Alongside Ship (вказано порт завантаження): товар доставляється до судна замовника;

- FOB. Free On Board (вказано порт завантаження): товар завантажується на судно замовника;

- CFR. Cost and Freight (вказано порт призначення): товар доставляється до порту замовника (без вивантаження);

- CIF. Cost, Insurance and Freight (вказано порт призначення): товар страхується та доставляється до порту замовника (без вивантаження).

Схематично сферу дії цих термінів зображено на рисунку 5.2.

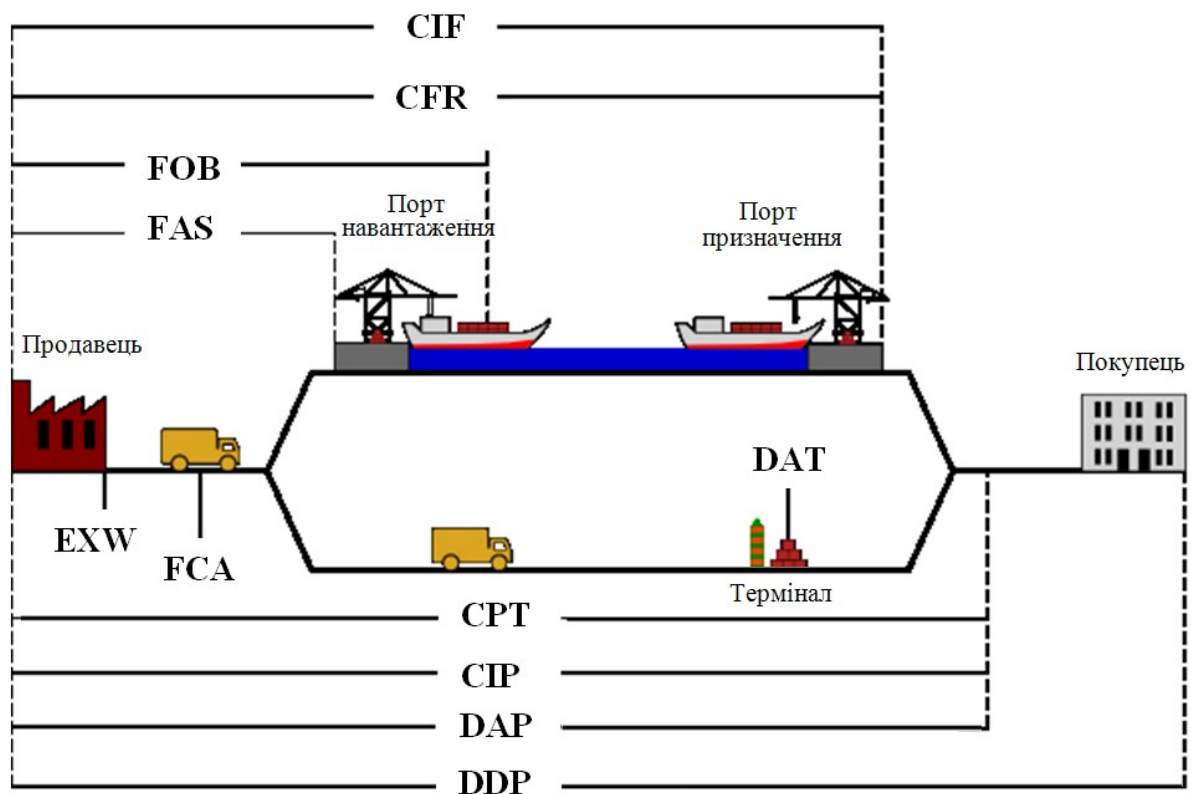

Рисунок 5.2 – Сфера дії термінів ІНКОТЕРМС-2010

5.5 Порядок нарахування податків та зборів за вантажною митною декларацією при митному оформленні суб'єктами ЗЕД

Чинним законодавством встановлено, що товари та інші предмети, які переміщуються через митний кордон України, підлягають митному оформленню.

Митне оформлення товарів і їх пропуск можуть здійснюватися лише після сплати належних сум митних платежів або за умови надання митним органом у встановленому порядку відстрочення чи розстрочення їхньої сплати.

Митні платежі, які нараховуються за вантажною митною декларацією (далі – ВМД), справляються при кожному здійсненні митного оформлення товарів та інших предметів, окрім випадків, передбачених чинним законодавством.

У графах ВМД, заповнених на основі наданих до неї товаросупровідних документів (договорів, інвойсів, транспортних документів, сертифікатів походження та ін.), міститься необхідна для нарахування митних платежів інформація. Оформлена у митному відношенні ВМД підтверджує права й обов'язки зазначених у ній осіб щодо здійснення ними відповідних правових, фінансових та інших операцій.

За ВМД нараховуються залежно від напрямку переміщення та застосованого митного режиму:

- мито;
- митний збір;
- акцизний збір;
- податок на додану вартість (ПДВ).

Нарахування платежів провадиться декларантами у гр. 47 ВМД за ставками й у порядку, передбаченому чинним законодавством на дату її подання до митного оформлення.

При сплаті суми платежів перераховуються в національну валюту України за офіційним курсом Національного банку України, встановленим на день подання ВМД до митного оформлення.

Сплата платежів провадиться до або на момент митного оформлення шляхом їх перерахування за безготівковим розрахунком на рахунок митної установи або внесення сум готівкою до каси митниці.

Оформлення ВМД здійснюється за умови фактичного надходження на спеціальний рахунок митниці коштів у сумі, що забезпечує сплату всіх податків і зборів (обов'язкових платежів) і митних зборів, що підтверджується банківською випискою, а при готівковій сплаті – квитанцією встановленого зразка.

Платниками митних платежів за ВМД є суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні та фізичні особи, що здійснюють митне оформлення.

З метою контролю за правильністю нарахування та повнотою сплати митних платежів під час митного оформлення ВМД співробітники митних органів перевіряють правильність визначення:

- основи нарахування платежів (митної вартості, кількісних та вагових показників та ін.);
- рівня ціни товару;
- умов постачання;
- коду згідно з УКТЗЕД;
- країни походження;
- курсів валюти;
- правомірності надання пільг та інших факторів, що здійснюють вплив на рівень оподаткування.

Недобросовісні суб'єкти підприємницької діяльності з метою уникнення оподаткування або зменшення його рівня застосовують спроби заниження митної вартості, неправильного кодування товарів, які підлягають оподаткуванню акцизним збором або на які застосовуються значні ставки мита, заявляють неправильні відомості щодо країни походження.

Для запобігання таким випадкам митні органи проводять відповідну експертизу з залученням спеціалістів відділів контролю митної вартості, номенклатури та класифікації товарів, митних платежів, лабораторії з експортного забезпечення, Управління митно-тарифного регулювання, експертів з інших організацій, розробляють переліки товарів, що становлять «групу

ризика», із зазначених питань і при митному оформленні яких застосовуються додаткові заходи контролю.

Пільги зі сплати платежів надаються лише у визначених законодавством випадках.

5.6 Порядок стягнення мита

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

Мито стягується з товарів, які переміщуються через митний кордон держави – ввозяться, вивозяться або проходять транзитом.

Товари, які при переміщенні через митний кордон України не підлягають обкладенню митом, визначено законодавством України.

В Україні застосовуються такі види мита:

- 1) ввізне мито;
- 2) вивізне мито;
- 3) сезонне мито;
- 4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

Забороняється застосовувати інші види мита, крім тих, що встановлені МКУ.

Ввізне мито встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України, та справляється за ставками, установленими Законом України «Про митний тариф України».

Відповідно до цього Закону ввізне мито є диференційованим:

- 1) до товарів, що походять з тих країн, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита митного тарифу України;

2) до товарів, що походять з країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, що іноземні суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги щодо мита, окрім випадків, коли зазначене мито та пільги щодо нього встановлені в рамках спеціального преференційного режиму, застосовуються пільгові ставки ввізного мита;

3) при митному оформленні товарів, що ввозяться в Україну з країн, з якими укладено угоду про вільну торгівлю, за умови виконання суб'єктами ЗЕД усіх норм, установлених відповідними міжнародними угодами, застосовуються положення міжнародної угоди;

4) до товарів, що не ввійшли до пунктів 1–3, а також країна походження яких не визначена, застосовуються повні (загальні) ставки ввізного мита.

Вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України, та справляється відповідно до Закону України «Про митний тариф України».

На окремі товари законом може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 і не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.

У випадках, передбачених законами України, з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита:

- 1) спеціальне мито;
- 2) антидемпінгове мито;
- 3) компенсаційне мито.

При переміщенні товарів через митний кордон України застосовуються такі види мита:

- 1) адвалерне – нараховується у відсотках до встановленої митної вартості товару;
- 2) специфічне – нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товару (або одиницю виміру товару);

3) комбіноване – максимальне значення з адвалерного та специфічного мита.

Законом України «Про Єдиний митний тариф» встановлені такі види мита за способом нарахування:

- адвалерне – нараховується у відсотках до митної вартості;
- специфічне – у встановленому грошовому розмірі з одиниці товару;
- комбіноване – поєднує два попередні види митного обкладення.

Нарахування мита провадиться в гр.47 ВМД та додаткових аркушах до неї.

5.7 Митні збори. Порядок нарахування та стягнення

Митні збори – це додаткові збори, які стягуються з товарів, що ввозяться (вивозяться), за специфічні умови постачання та інші послуги, які надаються митницею.

До митних зборів у митному законодавстві України належать такі їх види:

- за митне оформлення товарів та інших предметів;
- за митне оформлення тимчасово ввезеного/вивезеного майна під зобов'язання про його зворотне вивезення/ввезення;
- за митне оформлення товарів у разі транзиту;
- за митне оформлення у разі ввезення на митний ліцензійний склад;
- за перебування товарів та інших предметів під митним контролем;
- за митне оформлення товарів та інших предметів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі товари та інші предмети, чи поза робочим часом, установленим для митниці;
- за митне оформлення транспортного засобу індивідуального користування, якщо цей засіб використовується для перевезення

товарів та інших предметів в обсягах, що підлягають обкладенню митом;

- за видачу посвідчень на право реєстрації (перереєстрації) ввезених в Україну громадянами транспортних засобів (у тому числі ввезених тимчасово), а також номерних агрегатів, що підлягають реєстрації в органах Державної автомобільної інспекції;

- за зберігання товарів та інших предметів на складах митниць;

- за видачу підприємству свідоцтва про визнання його декларантом;

- за продовження терміну дії свідоцтва про визнання підприємства декларантом;

- за видачу сертифіката підтвердження доставки товару, прийнятого під режим експортного контролю України.

Митні збори підлягають сплаті до або на момент здійснення митного оформлення. Митні збори можуть бути сплачені шляхом перерахування суми митних зборів за безготівковим рахунком на рахунок митної установи або внесення суми митних зборів готівкою до каси митної установи або через касу банку; а також можуть сплачуватись шляхом внесення авансових сум на рахунок митниці. Нарахування митних зборів проводиться у гр.47 ВМД.

Платниками митних зборів є юридичні та фізичні особи, що здійснюють митне оформлення. Види митних зборів та розміри їх ставок встановлюються Кабінетом Міністрів України. Митні збори справляються на підставі Митного кодексу України за ставками, визначеними Постановою «Про ставки митних зборів» та наведеними у таблиці 5.2.

5.8 Акцизний збір. Порядок нарахування та стягнення

Акцизний збір, запроваджений Декретом Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 р. № 18-92, – це непрямий податок споживачів (одержувачів) окремих товарів (продукції), визначених законом як підакцизних, що стягується з них під час здійснення оборотів з продажу (інших видів відчуження) таких

товарів (продукції), вироблених на митній території України, або при імпортуванні (ввезенні, пересиланні) таких товарів (продукції) на митну територію України. Акцизний збір включається до ціни підакцизних товарів. Перелік товарів, на які встановлюється акцизний збір, та його ставки затверджуються Верховною Радою України.

Таблиця 5.2 – Ставки митного збору станом на 1 січня 2014 р.

За оформлення документів у пунктах пропуску	Митна вартість товару	Митний збір
	до 200 євро	0
	200 – 2000 євро	еквівалент 5 євро
	більше 2000 євро	0,2 % від митної вартості товарів, але не більше 1000 євро
За надання складських приміщень	Термін зберігання	Митний збір
	до 10 днів	0
	11 – 40 днів	0,5 % від митної вартості за добу
	більше 40 днів	1 % від митної вартості за добу
За виклик працівників митниці на свій склад	Період роботи митників	Митний збір (кожному працівнику митниці)
	у робочий час	20 \$/год
	у неробочий час	40 \$/год
	у святкові та вихідні дні	50 \$/год

Акцизний збір сплачується платниками податку одночасно зі сплатою мита та митних зборів. Перерахування відповідних сум коштів на спеціальний рахунок митного органу здійснюється платником податку або особою, уповноваженою на декларування на підставі договору. Акцизний збір справляється в національній валюті. Товари, за які не був сплачений акцизний збір, митному оформленню не підлягають.

Сума акцизного збору може встановлюватися або у відсотках до митної вартості товару, або у грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару.

Сума акцизного збору, якщо ставку встановлено у відсотках до митної вартості товару, обчислюється за формулою

$$A_3 = MB \cdot C_{A_3},$$

де A_3 – сума акцизного збору;
 MB – митна вартість товару;
 C_{A_3} – ставка акцизного збору.

Сума акцизного збору, якщо ставку встановлено в грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару, обчислюється за формулою

$$A_3 = K_T \cdot C_{A_3},$$

де K_T – кількість товару у фізичних одиницях виміру, визначених відповідним законом.

При ввезенні на митну територію України підакцизних товарів нарахування акцизного збору, який підлягає сплаті, провадиться в гр.47 ВМД та додаткових аркушах до неї.

5.9 Податок на додану вартість. Порядок нарахування та стягнення

Товари, що ввозяться (пересилаються) в Україну, оподатковуються податком на додану вартість (ПДВ) у порядку і за ставками, встановленими Законом України “Про податок на додану вартість” від 3 квітня 1997 р.

ПДВ становить 20 % від бази оподаткування (основи для нарахування), що обчислюється згідно зі статтею 4 Закону України “Про податок на додану вартість”.

Об’єктом оподаткування ПДВ є операції з ввезення (пересилання) товарів на митну територію України та отримання робіт (послуг), що надаються нерезидентами для їх використання на митній території України, у тому числі операції з ввезення (пересилання) майна за договорами орендами (лізингу), застави та іпотеки.

ПДВ сплачується платниками податку, які ввозять (пересилають) товари на митну територію України, одночасно зі

сплатою мита та митних зборів на момент оформлення вантажної митної декларації.

Платники ПДВ на товари, що імпортують в Україну, перераховують кошти на спеціальні рахунки митних органів, крім випадків застосування податкового векселя як засобу платежу.

Базою оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України платниками податку, є договірна (контрактна) вартість таких товарів, але не менша митної вартості, зазначеної у ввізній митній декларації з урахуванням витрат на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетинання митного кордону України, сплати брокерських, агентських, комісійних та інших винагород, пов'язаних з імпортом таких товарів, плати за використання об'єктів інтелектуальної власності, що належать до таких товарів, акцизних зборів, ввізного мита, а також інших податків, зборів.

Порядок справляння ПДВ під час ввезення товарів на митну територію України визначений наказом ДМСУ «Про затвердження Інструкції про порядок контролю митними органами за справлянням під час митного оформлення товарів, увезених (пересланих) на митну територію України, та перерахуванням до бюджету податку на додану вартість» від 9 червня 1999 р.

Сума податку на додану вартість розраховується за такими формулами:

а) на товари, що обкладаються митом та акцизним збором:

$$\text{ПДВ} = (\text{МВ} + \text{М} + \text{АЗ}) \cdot \text{С}_{\text{ПДВ}} : 100;$$

б) на товари, що обкладаються тільки митом:

$$\text{ПДВ} = (\text{МВ} + \text{М}) \cdot \text{С}_{\text{ПДВ}} : 100;$$

в) на товари, що обкладаються тільки акцизним збором:

$$\text{ПДВ} = (\text{МВ} + \text{АЗ}) \cdot \text{С}_{\text{ПДВ}} : 100;$$

г) на товари, що не підлягають обкладенню митом та акцизним збором:

$$\text{ПДВ} = \text{МВ} \cdot \text{С}_{\text{ПДВ}} : 100,$$

де ПДВ – сума ПДВ;

МВ – митна вартість;

М – сума ввізного мита;

АЗ – сума акцизного збору;

С_{ПДВ} – ставка податку на додану вартість (20 %).

Нарахування ПДВ, що підлягає сплаті, провадиться в гр.47 ВМД та на додаткових аркушах до неї.

5.10 Країна походження товару та критерії визначення країни походження товару

Країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, заборон або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Питання визначення країни походження товару на законодавчому рівні регламентується нормами МКУ та міжнародних договорів, укладених в установленому законом порядку.

Порядок визначення країни походження товару встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених МКУ.

Під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон або частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Для цілей визначення країни походження товару не враховується походження енергії, машин та інструментів, що використовуються для його виробництва або переробки.

До товарів, повністю вироблених у країні, належать:

1) корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні;

2) продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні;

3) живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні;

4) продукція, одержана від живих тварин у цій країні;

5) продукція, одержана в результаті мисливського або рибальського промислу в цій країні;

6) продукція морського рибальського промислу, одержана судном цієї країни або судном, що орендоване (зафрахтоване) цією країною;

7) продукція, одержана на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції, зазначеної у пункті 6;

8) продукція, одержана з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виключне право на розробку цього морського дна або цих морських надр;

9) брухт та відходи, одержані в результаті виробничих або інших операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були у вжитку, зібрані в цій країні та придатні лише для переробки на сировину (утилізації);

10) електроенергія, вироблена в цій країні;

11) товари, вироблені в цій країні виключно з продукції, зазначеної у пунктах 1 – 10.

Якщо у виробництві товару беруть участь дві або більше країн, походження товару визначається згідно з критерієм достатньої переробки: країною походження товару вважається країна, в якій було здійснено повне виготовлення товару або останні операції з його переробки, достатні для того, щоб товар набув основних характерних рис.

Критеріями достатньої переробки є:

1) виконання виробничих або технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з УКТЗЕД на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків;

2) правило адвалерної частки, яке полягає у зміні вартості товару в результаті його переробки, коли відсоткова частка вартості використаних матеріалів або доданої вартості досягає фіксованої частки у вартості кінцевого товару;

3) виконання виробничих або технологічних операцій, які в результаті переробки товару не ведуть до зміни його класифікаційного коду згідно з УКТЗЕД або вартості згідно з правилом адвалерної частки, але з дотриманням певних умов вважаються достатніми для визнання товару походженням із тієї країни, де такі операції мали місце.

Відомості про країну походження товару, що переміщується через митний кордон України, зазначаються в митній декларації, яка подається митному органу під час здійснення митного оформлення.

Декларант визначає країну походження товару на підставі сертифіката про походження товару чи декларації про походження товару, що подається митному органу для підтвердження цих відомостей.

Сертифікат про походження товару має однозначно свідчити про те, що зазначений товар походить з відповідної країни і виданий органом держави-експортера, уповноваженим відповідно до національного законодавства.

Декларація про походження товару – це заява (на комерційному рахунку або іншому товаросупровідному документі) про країну походження товару, зроблена виробником або експортером і засвідчена ними або органом, уповноваженим видавати сертифікати.

ТЕМА 6. Переміщення, зберігання і розпорядження товарами та транспортними засобами, що перебувають під митним контролем

6.1 Перевезення товарів та інших предметів між митницями

Контроль за доставкою вантажів у митниці здійснюється на підставі наказу ДМСУ «Про положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення» від 8 грудня 1998 р. № 771. Це положення розроблено з метою:

- встановлення надійного контролю за переміщенням товарів та інших предметів між митницями України;
- оперативного реагування у разі виникнення ускладнень чи непередбачених ситуацій під час такого переміщення;
- підвищення рівності відповідальності осіб, що здійснюють перевезення вантажів;
- ведення статистичної обробки та аналізу інформації про переміщення вантажів.

За даним положенням здійснюється переміщення товарів, що перебувають під митним контролем і переміщуються між митницями, структурними підрозділами однієї митниці територією України юридичними та фізичними особами.

Товари переміщуються під митним контролем з митниці відправлення у митницю призначення шляхом їх перевезення залізничним, автомобільним, повітряним, річковим, морським транспортом.

Митниця відправлення – будь-який митний орган України, з якого для всієї кількості товарів та інших предметів починається переміщення.

Митниця призначення – будь-який митний орган України, де закінчується переміщення товарів та інших предметів.

«Перевізник» – власник товарів або уповноважена ним особа, яка безпосередньо володіє товарами та здійснює перевезення протягом усього терміну їх переміщення між митницями

України.

Митниця відправлення дає дозвіл на доставку товарів у митницю призначення за умови відсутності у неї обґрунтованих претензій до пред'явлених для митного контролю документів, товарів і транспортних засобів, що перевозять ці товари.

Як правило, товари перевозяться між митницями під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах чи контейнерах, виготовлених та обладнаних таким чином, щоб товари не могли бути вилученими з опечатаного вантажного місця, транспортного засобу чи контейнера або поміщатись у такі місця без залишення видимих слідів розпечатання чи пошкодження митного забезпечення.

Допускається перевезення товарів під забезпеченням митних органів інших країн, вантажовідправників або транспортних організацій, що прийняли такі вантажі до перевезення.

Митні вантажі між митницями України переміщуються під митним забезпеченням, про що робляться відмітки у перевізних документах.

Згідно з МКУ діє два види транзиту:

- прохідний транзит – між двома прикордонними митницями України;

- внутрішній митний транзит – між прикордонною митницею та внутрішньою митницею України.

Контроль за доставкою товарів у митницю призначення здійснює митниця відправлення цих товарів.

Якщо товари та інші предмети були прийняті Перевізником, то він зобов'язаний доставити їх, а також документи на них у митницю призначення у термін, визначений митницею відправлення.

Встановлено відповідні граничні терміни перевезень:

- залізничним транспортом – до 28 діб;
- автомобільним транспортом – до 10 діб;
- авіаційним транспортом – до 5 діб;
- морським та річковим транспортом – до 20 діб;
- трубопровідним транспортом – до 31 доби.

В окремих випадках, коли вантаж не може прибути в митницю призначення у термін, установлений митницею відправлення, внаслідок дії надзвичайних або невідворотних обставин чи подій, що перешкоджають руху транспортного засобу, термін доставки в митницю призначення може бути продовжений на час дії зазначених обставин чи подій.

Такими обставинами чи подіями можуть бути:

- стихійне лихо (пожежа, повінь, інше стихійне лихо чи сезонне природне явище);
- військові дії чи надзвичайний стан у регіоні, через який пролягає шлях транспортного засобу, що перевозить вантаж;
- страйк;
- злочинні дії третіх осіб, спрямовані проти перевізника, транспортного засобу чи вантажу, що перевозиться цим транспортним засобом;
- пригода за участю транспортного засобу, що перевозить вантаж, яка спричинила повне чи часткове пошкодження транспортного засобу, або повну чи часткову втрату вантажу;
- неможливість подальшого руху транспортного засобу, коли зсув, пошкодження або розпакування вантажу створює небезпеку чи загрозу дорожньому руху, життю чи здоров'ю громадян або навколишньому середовищу;
- інші схожі за характером обставини чи події.

При цьому власник товарів або транспортного засобу (або особа, яка безпосередньо здійснює перевезення товарів, що перебувають під митним контролем) повинен звернутися з письмовою заявою до найближчої митниці. Всі ці події підтверджуються довідкою з місцевих органів, ДАІ та інших організацій.

6.2 Контроль за доставкою товарів та інших предметів, що вивозяться з митної території України (митний режим «Експорт»)

При вивезенні товарів з митної території України

використовується вантажна митна декларація типу «Експорт» та її електронна копія, до графи 50 якої вносяться відомості про особу, що приймає задекларовані товари до перевезення та бере зобов'язання щодо доставки їх у митницю призначення.

Митниця відправлення після завершення митного оформлення експорту товарів має протягом чотирьох годин передати інформацію за цією ВМД до Єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС) для постановки на контроль.

Четвертий основний аркуш ВМД («примірник для митниці») видається на руки уповноваженій особі перевізника чи відправника товарів для доставки у прикордонний пункт пропуску митниці призначення.

При надходженні експортного вантажу у прикордонний пункт пропуску митниці призначення інспектор цієї митниці робить оперативний запит до ЄАІС щодо експортних ВМД, за якими в цю митницю направлено вантажі, та перевіряє відповідність вантажу відомостям про нього, зазначеним в електронній копії експортної ВМД. Після цього цей аркуш ВМД вилучається і передається для відділу контролю за переміщенням товарів митниці призначення. Пропуск експортного вантажу за межі митної території України здійснюється після перевірки (за рішенням митниці) фактичної наявності, кількості, номенклатури і стану товарів. Одразу ж після пропуску вантажу інспектор митниці для зняття цього експортного відправлення з контролю передає до ЄАІС інформацію про пропуск вантажу.

6.3 Контроль за доставкою товарів та інших предметів, що ввозяться на митну територію України (митний режим «Імпорт»)

Митне оформлення товарів, що ввозяться в Україну відповідно до заявленого митного режиму, здійснюється в митниці за місцем державної реєстрації або проживання юридичної чи фізичної особи, на адресу якої ввозяться товари.

Альтернативою митному оформленню товарів у митниці призначення є здійснення повного митного оформлення товарів безпосередньо у прикордонній митниці зі сплатою належних

платежів та дотримання положень чинного законодавства у частині сертифікації продукції, а також застосування заходів нетарифного регулювання, ветеринарного, фітосанітарного, екологічного контролю тощо.

Для здійснення контролю за доставкою окремих видів товарів, перелік яких установлюється Департаментом митної справи, використовується попередня вантажна митна декларація (далі – ПД).

Для здійснення контролю за доставкою товарів, що ввозяться на митну територію України та переміщуються з будь-якою метою, крім транзиту, і на які не складається ПД, використовуються попереднє повідомлення (далі – ПП) та його електронна копія.

Заповнені згідно з установленим порядком ПД чи ПП та їх електронні копії до моменту ввезення товарів подаються митниці призначення, де інспектор у межах своєї компетенції перевіряє:

- відомості про особу, на адресу якої ввозяться товари;
- правильність заповнення ПД чи ПП та їх електронної копії.

Митниця призначення, якою було оформлено ПД чи ПП, передає інформацію до ЄАІС засобами електронного зв'язку.

Митниця відправлення дає дозвіл на переміщення через митний кордон товарів, що ввозяться в Україну, тільки за умови позитивного результату перевірки (шляхом здійснення оперативного запиту до ЄАІС за номером ПД чи ПП, зазначеним у товаросупровідних документах) інспектором пункту пропуску наявності в ЄАІС відповідного ПД чи ПП і відповідності характеру і кількості вантажу та відомостей, зазначених у товаросупровідних документах на переміщувані товари, відомостям, зазначеним у певній електронній копії.

Інспектор митниці відправлення, використовуючи дані ЄАІС, роздруковує два примірники витягу з електронної копії ПД чи ПП на переміщувані товари, ознайомлює за підписом особу, що приймає товари та документи на них до перевезення у митницю призначення й бере зобов'язання щодо доставки товарів у митницю призначення.

Перший примірник витягу з електронної копії ПД чи ПП

зберігається у митниці відправлення разом із примірниками всіх товаросупровідних документів. Другий передається особі, що приймає заявлені товари до перевезення. Цей примірник використовується як довідковий документ упродовж усього терміну переміщення товарів, а після завершення його засвідчується печаткою митниці призначення та залишається у зазначеної особи як свідчення здійсненого переміщення.

6.4 Контроль за доставкою товарів та інших предметів, що переміщуються транзитом через митну територію України

Для здійснення контролю за доставкою товарів, що переміщуються транзитом через митну територію України, використовується ВМД типу «транзит» та її електронна копія. Після в'їзду до зони митного контролю на пункті пропуску митниці відправлення інспектору митниці подається ВМД типу «транзит» разом з усіма товаросупровідними документами. До графи 50 усіх основних аркушів ВМД декларант вносить відомості про особу, що приймає задекларовані товари до перевезення.

Інспектор митниці відправлення при оформленні ВМД типу «транзит» здійснює операції, аналогічні операціям при оформленні експортної ВМД, дає дозвіл на транзит товарів через митну територію України.

Митниця відправлення після оформлення транзитної ВМД упродовж чотирьох годин передає інформацію за цією ВМД до ЄАІС засобами електронного зв'язку та ставить на контроль її електронну копію.

Четвертий основний аркуш ВМД разом з іншими товаросупровідними документами видається на руки перевізнику чи відправнику товарів або уповноваженій ним особі для доставки у прикордонний пункт пропуску митниці призначення.

При надходженні транзитного вантажу у прикордонний пункт митниці призначення в оперативному режимі перевіряється наявність транзитної ВМД у ЄАІС, відповідність відомостей, зазначених у товаросупровідних документах, та

самого вантажу відомостям, зазначеним в електронній копії ВМД. За відсутності зауважень здійснює пропуск за межі митної території України, про що робить відповідну відмітку в ЄАІС.

Вантаж перебуває під митним контролем митниці призначення до моменту фактичного вивезення за межі митної території України.

6.5 Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів з використанням книжки міжнародних державних перевезень

В 1978 році набрала чинності Конвенція про міжнародні державні перевезення (Конвенція), що прийнята Європейською економічною комісією ООН у листопаді 1975 року, та й досі залишається основною міжнародною транспортною конвенцією і фактично єдиною універсальною системою митного транзиту.

Внесення змін та доповнень до Конвенції з того часу помітно поліпшило застосування процедури міжнародних державних перевезень (МДП), розширило можливості митного контролю, чітко і однозначно визначило юридичні та адміністративні обов'язки митних органів, перевізників і Виконавчої ради МДП.

Нині Конвенція МДП 1975 р. об'єднує 64 держави.

Чинна міжнародна система митного транзиту призначена для максимального спрощення перевезення вантажів під митним контролем у міжнародному торговельному обороті та забезпечення необхідної митної безпеки і гарантій державам транзиту, а також захисту кожної держави транзиту від нелегального ввезення вантажів.

Перевагами такої системи МДП для митних органів та перевізників є:

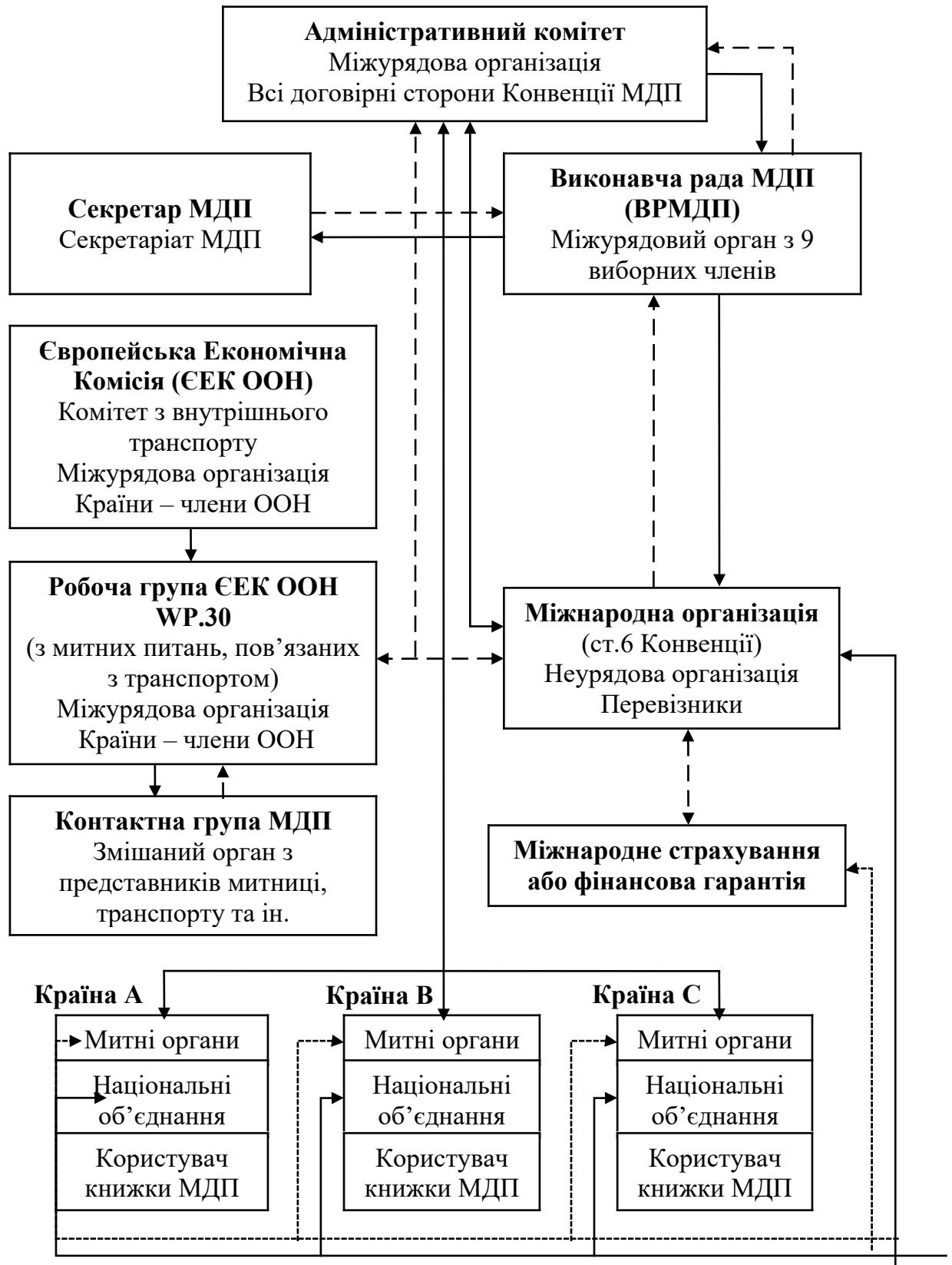
- уникнення необхідності проведення трудомісткого фізичного огляду в державах транзиту;
- зведення такого контролю до перевірки печаток, пломб і зовнішнього стану вантажного відділення чи контейнера;
- відсутність необхідності у застосуванні національних гарантій і веденні особливої національної документації;

- застосування для міжнародних транзитних операцій одного транзитного документа – книжки МДП зі значним зниженням ризику подання митним органам недостовірної інформації;
- скорочення транспортних витрат за рахунок зменшення кількості затримок у дорозі;
- сприяння розвитку міжнародної торгівлі.

Разом з цим, при виникненні підозри або наявності оперативної інформації митні органи мають право в будь-який час провести огляд вантажів, що переміщуються під митними печатками і пломбами, і, якщо необхідно, призупинити перевезення МДП.

Принцип дії системи МДП базується на організаційній структурі (рисунок 6.1) і побудований на п'ятьох принципах системи митного транзиту МДП:

- 1) *безпечність транспортних засобів і контейнерів* – вантажі мають перевозитися в безпечних транспортних засобах чи контейнерах;
- 2) *міжнародна гарантія* – сплата митних платежів і податків, щодо яких є ризик несплати, має бути забезпечена міжнародною гарантією;
- 3) *єдиний митний документ (книжка МДП)* – вантажі мають супроводжуватися визнаним усіма державами – учасниками Конвенції митним документом (книжкою МДП), прийнятим до оформлення в державі відправлення і який служить документом контролю в державах відправлення, транзиту і призначення;
- 4) *взаємне визнання заходів митного контролю* – заходи митного контролю, прийняті в державі відправлення, мають визнаватися всіма країнами транзиту і призначення;
- 5) *контрольований доступ* – доступ до процедури МДП для національних об'єднань (дозвіл на видачу книжок МДП), фізичних і юридичних осіб (Дозвіл на використання книжок МДП) має контролюватися уповноваженими національними органами.

- Рішення або схвалення
- - - - - Надання порад або консультація
- Міжнародна система страхування або фінансової гарантії

Рисунок 6.1 – Організаційна структура Конвенції МДП

В Україні Конвенція МДП набула чинності в 1994 році після прийняття Закону України «Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП», а у 2001 році наказом ДМСУ було затверджено порядок реалізації положень митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (надалі – Порядок).

Цим Порядком передбачено і визначено:

- надання права митницям, у зоні яких узято на облік перевізників (власників транспортних засобів), які перевозять товари із застосуванням книжок МДП, здійснювати видачу Свідоцтв про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами;
- умови застосування процедури МДП;
- порядок оформлення книжки МДП на товари та інші предмети, що перевозяться між митницями з дотриманням процедури МДП;
- умови допуску українських перевізників до системи МДП;
- відповідальність перевізника й гарантійного об'єднання в разі порушення процедури МДП.

Дорожній транспортний засіб, допущений до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами, повинен мати прикріплені таблички прямокутної форми з написом «TIR».

Процедура МДП застосовується за умови, що вантажі:

- перевозяться із застосуванням книжки МДП, заповненої та оформленої відповідно до положень Конвенції МДП і Порядку;
- забезпечуються фінансовою гарантією гарантійного об'єднання;
- перевозяться дорожніми транспортними засобами, складами дорожніх транспортних засобів або в контейнерах, що допущені до перевезень під митними печатками та пломбами, за наявності Свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення вантажів під митними печатками та пломбами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Основи митної справи: Навч. посібник / В.А. Аргунов, В.П. Батіг, Є.М. Березний та ін.; За заг. ред. Ю.П. Соловкова, П.В. Пашка. – Харків: Видавнича група “РА-Каравелла”, 2000. – 320 с.

2 Дем'янчук В.С, Момотенко В.Я., Полатайко Р.Б. Технічні засоби митної служби.-К., 1997.–126 с.

3 Митний кодекс України. – К.: ВРУ, 2012.–368 с.

4 Альошинський Є.С. Організація митного контролю. Митне оформлення: Конспект лекцій з дисципліни “Митна справа на транспорті”. - Харків: УкрДАЗТ, 2003. –Ч.1.–36 с.

5 Альошинський Є.С. Правила переміщення та пропуску через митний кордон. Митні платежі: Конспект лекцій з дисципліни “Митна справа на транспорті”. – Харків: УкрДАЗТ, 2003. –Ч.2.–30 с.

6 Основи митної справи в Україні: Підручник / За ред. П.В. Пашка. – К.: Знання, 2008. – 651 с.

7 Митна справа: Підручник /А.А. Дубиніна, С.В. Сорокіна, О.І. Зельніченко. – К.: ВД „Професіонал”, Центр навчальної літератури, 2010. – 320 с.

